

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. Competiné creaturæ actio creativa

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

plicati creativè, salvari, per ipsam entitatem effectus, pluries positi. Disparitas etiam posset assignari; quia potest esse in rerum natura entitas & non replicata, non potest autem esse effectus ab aliis causis non pendens, & tamen non esse creatus.

Quarta PARITAS est. Concurfus Dei ad actiones creaturarum, est vel modus, vel non sine modo. Ergo & creatio.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia illa concurfus Dei, est idem realiter cum actione creaturarum; quæ vel est modus, vel non sine modo; hinc & identificatus illi concurfus divinus, vel est modus, vel non sine modo: & quamvis concesserimus, ponendam esse quam maxime intrinsecam dependentiam in fieri, consequenter etiam in agere creaturarum à Deo, id tamen accipiendum est si nihil oblit, obstat autem, ut alius sit concurfus Dei cum creaturis, alius creaturarum. Hinc si concurfus creaturarum est distinctus, etiam concurfus Dei, illi priori identificatus, erit distinctus.

Quinta PARITAS est, quæ utitur Amic. Eductio non est in Deo, ergo neque creatio. Antec. prob. quia si eductio esset in Deo, sequeretur quod quando Deus se solo conservat effectum, qui erat eductus, mutetur eductio activa in Deo, nam prior erat partialis, secunda autem, est totalis.

RESPONDETUR. Negando Conseq. quia nomine educationis venit actio creaturæ, quæ eadem est, cum actione Dei; & quia actio creaturæ, non est entitas Dei, nec eductio erit. Cæterum, si nomine educationis abutaris, & accipias illam pro ipsa Omnipotentia divina, prout concurrente cum causis secundis, in tantum eductio secundum id quod dicit in recto, identificabitur Deo, nec secundum hoc rectum mutabitur, si se sola conservet creaturam, quam antea non conservabat, licet mutetur, secundum quod eductio, dicit aliquid in obliquo.

OBJICIT 4. Amicus. Creatio non est actio immanens sed transiens, de ratione autem actionis transeuntis est, non immanere agenti, non enim habet suum terminum intrā, sed extrā.

RESPONDETUR. Creationem activam, secundum id quod dicit in recto, esse quid immanens Deo, ordinatum essentialiter ad aliquid ab extrā; ad eum modum, quod actus, quod videt Deus creaturas in illis et ipsis, est actio immanens, & tamen terminum suum habet ad extrā. Dici etiam posset, actionem transeuntem physicè, non immanere agenti, secus de actione transeunti ex modo concipiendi, quæ cum sit physicè ipsum agens, ex modo concipiendi transit. Potest autem actio ex modo concipiendi transiens, habere suum terminum ad extrā, si compleatur illa actio aliquo extrinseco, tanquam necessario connotato.

INSTAT 1. Actio est via ad terminum. Ergo non potest ullo modo identificari agenti.

RESPONDETUR. Actionem esse viam vel physicè, vel ex modo concipiendi ad terminum, sed non est necesse, ut semper sit physicè via.

INSTAT 2. Si creatio activa identificaretur Deo, Deus ab æterno denominatus fuisset Creator.

RESPONDETUR. Quod non; quia denominatio Creatoris coalescit etiam ex creatione passiva, tanquam ex aliquo extrinseco, intrinsece requisito.

INSTAT 3. Idem. Creatio est id, quod est communicatio esse; item id, per quod egreditur effectus à causa.

RESPONDETUR. Communicationem esse, activam, posse identificari Deo, secus passivam, egressio etiam effectus passiva, non potest identificari causæ, secus activa.

OBJICIT 5. Si creatio non esset quid distinctum à Creatore, sequeretur quod hic actus; volo creationem, haberet seipsam pro objecto.

RESPONDETUR. Cum creatio activa in ratione creationis compleatur aliquo extrinseco, nempe entitate effectus, & negatione concursus aliarum causarum, bene hoc extrinsecum, poterit esse objectum illius Volitionis.

Reliqua argumenta ex dictis hic, & in materia de Connotatis, & Relatione, solvi possunt.

DIFFICULTAS II.

Competitne creaturæ Actio creativæ?

IN triplici sensu resolvi potest proposita difficultas. 1. An creatura tanquam causa principalis creare posset? Affirmat contra communem Durand. nec agnoscit implicantiā Arriaga. 2. An possit creatura, tanquam causa instrumentalis connaturalis creare? Hoc tenet Scot. Hurtad. Arriaga, recentior Suar. Contra sentit Suar. Vasq. Molina & Sanctus Thom. prima Parte, Quæst. 45. art. 5. 3. An creatura tanquam causa obediēcialis creare possit? Quod tenet Suar. Hurtad. Contra Vasquez Molina.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur implicantiæ, quod creatura ut causa principalis creare non possit.

PRIMA IMPLICANTIA est ex Suar. Si possibile esset talis creatura, de facto esset, sed non est. Sequela probatur. Quia talis creatura constitueret alium gradum & ordinem prætereos, qui sunt. Ergo jam deberet esse. Quia ordo universi, non est mancus, sed continet omnia quoad gradum & ordinem.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Negando item, quod illa creatura constitueret alium gradum genericum; posset enim esse spiritalis substantia completa: defacto autem est talis

talís gradus in universo, quantumvis non negem, quòd illa creatura quoad speciem esset diversa; certum autem est non esse defecto omnes possibiles rerum species. Unde illa creatura non esset genere perfectior Angelis, licet foret specie perfectior quoad modum agendi. Deinde universum hoc non eò sensu est universum, quasi omnia contineat, sed eò sensu, quia est collectio contentorum in statu existentia, secundum idæam Dei, tantum ac tale, volentis esse universum.

Secunda IMPLICANTIA ex Vasq. & Scoto. Creatura quæ haberet hanc virtutem, non posset esse materialis; Si enim esset materialis, dependeret in esse à materia, adeoque & in operari; Si autem operaretur dependenter à subjecto, hoc ipso non crearet. Spiritualis etiam illa creatura non esset: quia si spiritualis esset, operaretur media volitione, quæ cum accidens sit, improporcionatum esset ad actionem creativam.

RESPONDETUR 1. Probabilius esse, quòd si possibilis sit talis creatura, quòd foret spiritualis, sed quòd non posset esse materialis, non evincunt allatæ rationes; diceret enim aliquis, fore dependentem illam potentiam in operari à materia, non ratione concursus causæ materialis ad omnes illius operationes, sed fore dependentem in operari à materia, quia scilicet potentiam operandi haberet in entitate materialem: neque tunc potentia illa efficere effectum perfectiorem se, posset enim creare nonnisi accidentia, quæ non superant perfectionem substantia.

RESPONDETUR 2. Quòd si esset illa potentia creativa spiritualis operaretur mediâ volitione, non tanquam principio, & virtute effectiva ut quod, sed tanquam applicativo illius virtutis, ut quo. Porro ratio agendi ut quo, non repugnat ut sit improporcionata effectui. Multas alias implicantias videbis solutas apud Arriag. & Ovied.

Tertia IMPLICANTIA ex Amic. & Oviedo. Si possibilis esset creatura, cui tanquam causæ principali deberetur vis creandi, illa creatura deberet esse actus purus, sed non potest esse actus purus creatura, ut supponitur, Ergo. Sequela probatur. Creatura, quæ posset creare, deberet habere actiones immanentes, dependentes à subjecto inhaesionis; Si autem haberet dependentes actiones immanentes à subjecto inhaesionis, deberet habere etiâ actiones transeuntes dependentes à subjecto, adeoque non Creativas. Certè, enim si creatura potens habere actiones immanentes, nonnisi dependentes à subjecto, posset habere actiones transeuntes independentes à subjecto, adeoque creativas, tunc actio illa transiens, esset perfectior actione immanenti: hoc autem non potest dici. Tum quia per actionem immanentem ipsa causa per-

ficatur, per transeuntem aliud à causa. Tum quia omnis perfectio, quæ est in effectu, necessario debet presupponi in causa, actio autem immanens, est causa proxima transeuntis.

RESPONDETUR 1. Recentior Suar. falsum esse nullum agens independentius à subjecto posse operari ad extra quam operetur ad intra: quia cum producit ignis formam ignis, in alio subjecto, equus etiam formam equi, independentius quid producant, quam in se producant, quia ad extra producant substantiale aliquid, ad intra nonnisi accidentale, vel modale; accidentalia autem & modalia magis dependent à subjecto, quam forma substantialis producta.

RESPONDETUR 2. Negando illam actionem transeuntem fore simpliciter perfectiorem immanenti actione, licet secundum quid perfectior foret. Non est autem novum, ut aliquid sub aliqua formalitate perfectius, ratione autem aliarum formalitatum, sit longè imperfectius. Sic in ratione actus, perfectior est intellectio, utpotè essentialiter actus secundus, exclusivus potentialitatis, præ anima, quæ est actus materiae, & tamen anima, ratione prædicati substantialitatis, perfectior est. Rursum non satis explicatur, quid sit hæc perfectio, quam acquirit per actus immanentes creatura, invehens excellentiam in illo ipso perfectivo majorem; nam calore à se emanato perficitur ignis, numquidne jam ille est perfectior calore, quem ignis producit in extraneo subjecto? Et cum potentia per suos actus non in sua entitate, sed extrinsece perficiatur, cur æqualiter tam ab immanetibus, quam à transeuntibus actionibus perfici non poterit? Illud autem quod addit, omnem perfectionem, quam habet effectus, debere habere causam, id falsum est de causis æquivocis, ita, ut dictaminis dicti, hic solum sit legitimus sensus: Quòd causa debeat habere vim causandi effectus. Sed posito etiam, quòd causa debeat continere in sua entitate perfectionem entitativam effectus, saltem id verum esset de eo, quod est verè principium & causa, non autem de eo, quod est nonnisi applicatum potentia ad agendum, qualis est actus immanens, vel quod se habet nonnisi per modum rationis ut quo; quæ non debet esse æquè perfecta ac effectus.

ADDIT Arriaga, perfectionem actionis universaliter loquendo non esse taxandam ex inhaesione, quia actio productiva gratia non est imperfectior productione materiae, licet illa dependeat à causa materiali, non hæc perfectior.

INSTABIS ex Oviedo. Quamvis sit possibilis actio immanens, & identificata principio, sic ut identificatur Deo ipsius intellectiones, tamen non identificatur; ex quo colligimus, exgere hoc naturam creaturæ; ut illius actiones immanentes, non sint independentes à subjecto. Er-

cto. Ergo etiam quamvis sit possibilis actio transiens, non dependens à subiecto, colligemus bene ex vi creaturæ exigi, ut dependeat à subiecto.

RESPONDET ARRIAG. Negando Anteced. Sed positâ veritate antecedentis, disparitas est; quia pro priori præsumitur esse implicancia, quod scilicet identificatio immanentium actuum argueret rationem actûs puri; si autem creatura crearet, nego argui posse, quod esset actus purus. Quid si enim hæc potentia creativa, esset distincta realiter, ab ipsa creatante creatura, ut censent realiter distingui Thomistæ intellectum ab anima.

4. IMPLICANCIA est, quam innovavit recentior Suar. ex Richar. & Henrico. Distantia infinita non potest vinci nisi virtute infinitâ, sed inter Ens & Nihil intercedit distantia infinita. Minorem sic probat. Ut inter opposita detur infinita distantia, satis est quod alterum eorum sit infinitum; ut visitur in distantia, quæ est inter Deum & creaturas, sed Nihil in ratione Nihili, seu imperfectionis, est infinitum: Tum quia illud, quod non potest concipi, & esse quidquam perfectius, est simpliciter infinitum in omni genere perfectionis; ita illud, quod non potest esse aut concipi aliquid imperfectius, erit infinitè imperfectum, tale autem est Nihil. Tum quia Deus non habet plus perfectionis, quam Nihil imperfectionis; siquidē Nihil removet omnem perfectionem, quæ in Deo reperitur, ergo cum Deus sit infinitus in omni genere perfectionis, Nihil erit infinitum in omni genere imperfectionis. Tum quia idcirco creatura distat à Deo intervallò, & distantia infinitâ, quia ipsa non est infinita in genere entis, Deus autem maximè. Sed etiam creatura non est infinita in genere non entis, seu imperfectionis, Nihil autem maximè. Ergo distabit à Nihilo, distantia infinitâ.

RESPONDERI posset in primis, quod hoc argumentum multum probet, & contradictorium in ipso principio probandi assumpto; probat enim quamcunque creaturam, prout oppositam non enti, esse infinitum in imperfectione, & esse simul finitum in imperfectione. Accipiamus pro exemplo Leonem; de eo intentum sic probatur. Erit Leo quid infinitum in imperfectione, prout opponitur non enti, quia omnes negationes, quasunque dicit non ens, dicit etiam Leo, excepto esse Leonis, quod ipsum esse, non importat nisi finitas perfectiones. Ergo ille Leo erit quid infinitum in imperfectione. Quod ipsum ulterius probatur; quia infinitum non exhauritur numero finitò. Ergo neque finito numero perfectionum exhauritur infinitum non entis; Consequenter ex vi huius mediæ arguendi, infertur non rectè assumptum esse, quod creatura non sit infinita in genere non entis. Sequitur etiam Leonem non esse infinitum in imperfectione; quia si esset quid infinitum in imperfectione Leo, esset æquale in im-

perfectione non enti, adeoque non ens. Assump. Probatur, quia unum infinitum, non est in ratione formali majus aliò, adeoque in ratione infiniti imperfectionis, Leo non esset minor imperfectione, quam ipsum Nihil. Ergo debet esse quid finitum in imperfectione. Imò ex vi etiam huius doctrinæ sequitur, infinito nunquam opponi finitum, sed infinitum; quia illud oppositum infinito, negat perfectiones omnes, aliquibus exceptis, quas importat infinitum: Ergo secundum immediatè probata erit infinitum, hoc autem dici non potest, quia contradictoriè oppositum infinito, est negatio infiniti, adeoque non infinitum, Deinde. Illud non potest dici infinitum negationum, seu imperfectionum, quod positâ unica entitate exhauritur in ratione sua formali infiniti, sed Nihil Leonis, quod tu appellas infinitum, exhauritur in ratione sua formali infiniti, positione suæ Entitatis, Ergo Nihil Leonis non est infinitum. Major probatur notione infiniti, cujus secundum quantitatem accipientibus semper accipere est, & nunquam idem. Et certè, quas, & quot perfectiones importat Leo, eas perfectiones omnes negat! Non, seu: nihil Leonis; sed perfectiones, quas importat Leo, non sunt infinitæ, Ergo neque negationes perfectionum, quas importat Nihilum Leonis, erunt infinitæ. Imaginemur duplex Nihil Leonis. Primum particulare, quod exhauritur affirmatione & positione Leonis; Aliud autem est nihil Leonis universale, quod scilicet commune est, & ambit reliqua particularia Non & Nihil: per creationem unius Leonis, non est necesse exhauriri hoc universale Nihil Leonis; quia illud non potest exhauriri in sua universalitate, nisi positione omnium possibilium; particulare autem Nihil, seu non esse Leonis, exhauritur quidē esse Leonis, sed non est infinitum imperfectionum, quia infinitum imperfectionum, & infinitum non esse, non potest exhauriri positione finiti esse, aliâ infinitudo illa haberet transitum consumabilem, quia auferibilem, positione unius finiti. Jam autem particulare illud Non esse, seu Nihil Leonis exhauritur esse Leonis, omne enim contradictorium exhaurit suum contradictorium, aliâ non esset de eodem. Denique hæc propositio; Nihil Leonis est infinitum in imperfectione, prout hic sumitur, falsificantes reddit propositiones; de eo enim de quo non potest verificari, quod sit, quomodo verificabitur quod sit infinitum imperfectionum, cum omne negativum, fundari debeat supra aliquid positivum, solum ergo hoc sit ex modo concipiendi, non verò re ipsa. Aliud est cum dicitur: homo infinitè distat à Deo, vel: homo est infinitè imperfectior Deo; quia si hoc dicatur de possibili homine, hæc propositio non est actu vera, sed fundamentaliter. Neque enim tunc est perfectior, vel imperfectior actu, cum absolute non sit actu; quan-

do autem à parte rei ponitur homo, & dicimus de eo, est infinitè imperfectior Deo, sensus tantum est in re ipsa, quòd finitas perfectiones habeat, adeoque quòd non sit infinitum quid in essendo, sicut Deus; quia infinitæ perfectioni Dei opponitur finita perfectio, ad quam postea consequitur negatio perfectionum, quas habet Deus.

In Forma autem ad argumentum dici potest, negando inter ens, & non ens esse distantiam infinitam; negando item, quòd nihilo particulari Leonis, non possit concipi aliquid imperfectius, nempe nihilum universale: & quamvis nihilo Leonis non posset quidquam concipi imperfectius, quia tamen est tale, ut positione unius entitatis auferatur tota illa imperfectio, fit, ut illa imperfectio non sit infinita. Et quamvis nihil Leonis, neget omnes perfectiones, quas Deus dicit, quia tamen ita illas negat, ut ipsum nihil illius, positione unius entitatis sit auferibile, fit, ut non habeat transitum inconsummabilem. Consequenter etiam ad tale nihilum auferendum, non erit necessaria virtus infinita, licet ad nihil universale tollendum esset necessaria omnipotentia, adeoque virtus infinita. Vel si vis, poterit distingui Minor. Distantia infinita non potest vinci virtute finita, si ipse terminus qui producit sit infinitus. Concedo maiorem, si sit finitus. Nego maiorem.

INSTABIS. Deus quamvis sit infinitus in perfectione, tamen sublatà ejus unicà perfectione non est Deus, & posità ejus unicà perfectione est Deus: posità enim v.g. omnipotentia inferitur & exigitur esse Dei, Ergo neque infinitati Nihil Leonis obstat, quòd tollatur positione finiti alicujus, hoc est esse ipsius Leonis.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quòd enim tollatur Deus sublatà unica ejus perfectione, provenit hoc ex identitate reali, quam inter se habent perfectiones divinæ. Jam autem Nihil Leonis, non infert identitatem realem, & connexionem cum Nihilo bovis, hominis, &c. hinc sublato Nihilo Leonis, per positionem Leonis, non tollitur Nihil bovis, v.g. quòd si Nihil Leonis non habet identitatem realem, & connexionem cum aliis Nihilis, fit, ut nihil Leonis infinitum non sit.

Punctum Difficultatis 2.

Quid de reliquis Implicantiis?

QUINTA IMPLICANTIA est Cajet. Quando duo ita se habent, ut tantò altius crescat unum, tantò minuitur alterum, tunc, si unum minuitur, usque ad non gradum, alterum crescit, usque ad perfectissimum gradum, seu usque supra gradum, adeoque in infinitum: aliàs sequeretur, quòd Virtus producat ex aliqua potentia, & Virtus potens producere ex nulla potentia, essent æquales. Sed in actione creativa Virtus

causæ materialis decrescit usque ad non esse sui. Ergo Virtus effectiva crescere supra omnem gradum debet, adeoque in infinitum.

RESPONDET OVIEDO negando, quòd Virtus effectiva sine consortio materiæ crescat usque in infinitum; quia, ut dicit Oviedo, tanta debet addi perfectio principio effectivo, quanta defuit in materiali; & quia in materiali principio erat finita virtus, etiam additio illa virtutis principio effectivo, finita erit.

RESPONDETUR 2. Concedendo, quòd virtus illa effectiva crescat usque ad perfectissimum gradum agendi, h. e. ad actum creandi, nego tamen istam potentiam hoc ipso fore infinitam, quia supra non esse hominis, crescit esse hominis usque ad perfectissimum gradum hominis, cum enim in indivisibili consistat esse specierum, unaquæque in sua specie, quoad sua substantialia, perfectissima est, & tamen esse hominis, non est quid infinitum in substantialibus prædicatis. Unde supra non esse hominis, crescit lapis, per solum esse, supra autem non esse hominis crescit planta usque ad esse, & vivere; animal autem crescit supra non esse hominis usque ad sentire, supra autem non esse hominis crescit esse hominis usque ad perfectissimum gradum esse hominis; & tamen ut dixi, sine ulla infinitate.

Rursus, quando applicando activa passivis producuntur animalia ex putri, non est concursus tantus materiæ, quantus est concursus materiæ, quando subtiliter aliquid pingitur vel fingitur, & tamen non decrescit per hoc vis effectiva artificis, in sua excellentia. Ergo taxa excellentiæ effectivi principii, non est concursus materiæ major vel minor. Antec. probatur: quia quando animalia generantur ex putri, non est illic sola materia, aut aliquid materiale, cum aliquibus negationibus, sed sunt congenerantia alia, v.g. Sol, calor, & per aliquos causæ principalis Univoca; jam autem in opere artificio, est materia cum accidentibus, sic, vel ita terminatis; & tamen certum est, maiorem esse excellentiam operis artificiosi, v.g. statuae marmoreæ, & principii illius effectivi, quam applicationis ad generationem ex putri, v.g. servando caseum in loco humido, ut putrescat in vermes.

INSTAT I. Idem. Sit virtus creativa finita, A, decuplò major virtute educivâ, B; tunc, si posset dari aliqua potentia educitiva, C, quæ educat effectum ex remotiore potentia, in decupla proportionem excedens virtutem educivam, B; esset æqualis virtuti creativæ, A; quod dici non potest. Ergo apparet, debere dari excessum infinitum potentia creativæ supra potentiam educivam.

RESPONDETUR. Virtutem educivam non fore adhuc æqualem virtuti creativæ, A, quia non essent ejusdem ordinis. Sic v.g. datà excellenter perfectâ substantiâ, tamen illa ratione ordi-

ordinis comparanda non erit Enti supernaturali accidentali; neque tamen inde sequetur, Ens supernaturale habere infinitatem: Rursus datur quam perfectissima potentia sensitiva, nunquam tamen accedet ad perfectionem potentiae intellectivae, quamvis illi infinitudinem dare, non sit necesse, supponit autem responsio ex ordine suo in linea agendi, perfectiorem esse virtutem creativam.

INSTAT 2. idem. Major Virtus requiritur ad creandum, quam ad educendum effectum infinitum. Sed ad educendum effectum infinitum requireretur virtus educitiva infinita: Ergo & ad creandum.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum ex dictis. Major requiritur vis ad intelligendum, quam ad producendum sensationem infinitam; sed ad sensationem infinitam requireretur vis sentiendi infinita. Ergo & ad intelligendum. Quod si dicas, majoritatem hanc sufficere quae oportet altiore ordinem, non verò alio sensu, idem in praesenti dici poterit.

INSTAT 3. ex Sancto Thoma. Tanto major est virtus agentis, quanto rem producit ex remotiore potentia: sicut major est virtus quae producit ignem ex aqua, quam quae producit ex aëre. Sed virtus creativa producit rem ex nihilo potentiae; Ergo est infinita.

RESPONDETUR ex Amico, retorquendo argumentum. Quod virtus cognoscitiva attingit obiectum à potentialitate magis elevatum, eò est perfectior. Ergo Virtus, quae attingit obiectum elevatum ab omnipotentia, est infinita: Ergo lumen gloriae, quod attingere natum est Deum, erit infinitum. Quod si sufficiat majoritas altioris ordinis, etiam in praesenti sufficit.

Sexta IMPLICANTIA est, quae habet fundamentum in S. Thoma, secundo contra Gentes Cap. 25. quae, ut impugnationibus communibus non pateat, sic proponi potest. Si possibilis esset virtus creativa, virtus illa omne creabile producere posset, & non posset producere omne creabile, hoc implicat: Ergo & illud, ex quo sequitur. Quod non posset producere omne creabile, sic probatur. Si posset omne creabile producere, falsa esset ista particularis; aliquod creabile non potest producere, ut notum est ex regulis de Contradictione; sed illa particularis est vera; Ergo falsa debet esse universalis. Minor probatur. Illa potentia Creativa non posset seipsam producere primò, ergo vera esset particularis, aliquod creabile non posset producere. Quae ratio accipit pondus ex discursu Sancti Augustini, qui ex eo, quia per Verbum omnia facta sunt, arguit, Verbum non esse factum, aliàs faceret seipsum.

Neque valet, si dicas. Sicut Omnipotentia sufficit, ut possit producere omne quod non implicat contradictionem, ita & illa potentia; implicat autem, ut aliquid producat seipsum

primò: non inquam valet, nam ad taxandum, an aliquid id possit producere omne quod non implicat, non est attendendum, an implicet huic potentiae, sed an in se non implicet, alias unaquaeque virtus, posset omnia producere, exceptis iis, idque longè pluribus, quae sibi implicant Contradictionem, licet ab aliis potentiis produci possint: indubiè autem producere hoc determinatè Ens primò, virtuti creativae, non implicat contradictionem, aliàs haberetur intentum, nempe impossibile esse, ut creatura creet. Quod autem virtus illa creativa posset producere omne producibile, sic probatur. Si virtutis Creativae, quae talis, specificativum & terminus, esset omne creabile, virtus creativa extendi posset ad quodcunque creabile; sed terminus & specificativum virtutis Creativae, quae talis, est omne creabile: quod probatur. Idem quod potest reddi pro ratione formali, quare DEUS creaverit hoc quod creavit, potest reddi pro ratione formali, quare Creatura habeat vim creandi, supposito quòd aliquid crearet, idem inquam pro ratione formali reddi posset, quare Creatura creaverit. Sed id quod redditur pro ratione formali, quare DEUS creaverit hoc, quod creavit, est tale, ut notet omne creabile, esse terminum & specificativum sui; Ergo etiam omne creabile erit terminus, & specificativum potentiae creativae. Major probatur. Ratio formalis, quare DEUS creaverit hoc quod creavit, est, quia hoc produxit ex nihilo; sed etiam si creatura crearet, idem pro ratione formali redderetur; si enim pro ratione formali, quare hoc creaverit creatura, non redderetur, quia produxit ex nihilo, tunc aut creationis non esset haec definitio, utpotè non conveniens omni definito, aut illa creatura non crearet, cuius scilicet actioni, definitio creationis non competere. Quod autem id, quod redditur pro ratione, quare aliquid DEUS creaverit, sit tale, ut notet DEUM pro termino suae potentiae habere omne creabile, ex eo probatur, quia cuicunque creabili applicari potest, quòd sit producibile ex nihilo. Quod ipsum totum ulterius sic colligitur. Quia pro ratione formali, quare Petrus sit homo, redditur, quia est animal rationale, quae etiam ratio redditur, quare Paulus sit homo, quia inquam hoc pro ratione formali redditur, bene inferitur. Ergo ad quidquid se extendit homo, extendit se animal rationale: Ergo etiam ex hoc, quia idem pro ratione, quare aliquid DEUS creaverit redditur, ac quare Creatura creaverit; nempe, quia produxit ex nihilo, bene inferitur, quòd ad quidquid se extendit potentia Creandi Divina, ad idem se extendat potentia Creativa.

RESPONDEBIS 1. Absurdum esse, si sit creabile aliquid, quod Deus creare non possit; absurdum autem non est, si creabile aliquid, potentia creativa creata creare non possit. *Hac Responsio*

† 9 4

Non

NON SATISFACIT. Quia etiam absurdum erit, si sit specificativum utriusque potentiae idem, & tamē utraque ad eosdem terminos non extendatur, esse autem idem specificativum probat argumentum adlatum.

RESPONDEBIS 2. Quamvis idem pro ratione reddi possit, quare Petrus generet, ac quare DEUS, vel equus generet, quia scilicet producit in similitudinem naturae, inde tamen non sequitur, quod ad illud, ad quod se extendere potest potentia generativa Petri, ad idem se extendere possit potentia generativa equi: ita etiam ex eo, quia idem pro ratione redditur, quare DEUS, & Creatura aliquid creaverit, non recte inferretur, utramque Creativam ad eosdem terminos extendi. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia generatio perfectiorum animalium debet esse ab Univoco, & in similitudinem naturae, quod non foret, si Petrus generaret equum. Hinc ipsa definitio generationis deposcit, ne Petrus generet equum, ipsa autem definitio creationis deposcit, ut qui habet potentiam creandi unum, habeat potentiam creandi aliud, sed aliter.

RESPONDERI potest tertio huic argumento sic. Quamvis pro ratione formali, v. g. reddi possit, quare det Eleemosynam Petrus, scilicet, quia est misericors; Rursus, quamvis etiam pro ratione formali, quare DEUS remittat peccata, reddi possit, quia est misericors; Inde tamen non sequitur, quod ad quidquid se extendit misericordia DEI, ad idem se extendere possit etiam misericordia Petri. Ergo ex eo, quia idem redditur pro ratione formali, quare Creatura creet, & quare DEUS creet? non sequitur, quod ad aliquid se extendit potentia creativa DEI, ad idem se extendat potentia Creativa Creaturæ. Unde ex parte quidem rationis creandi, eadem utrobique redditur ratio, sed non ex parte potentiae; cum tamen taxa terminorum, ad quos se aliquid extendere possit, debeat attendi penes potentiam, non penes definitionem alicujus rationis agendi. Sic v. g. datio eleemosynæ quinque, est definitivè largitio indigenti, neque tamen sequitur, quod dans quinque, possit dare decem; quia termini dandi non penes definitionem dationis, sed penes potentiam spectari debent. Illud quod adferebatur de homine, ne quidquam probat, quia licet verum sit, quod, ad quidquid extenditur homo, ad illud se extendat etiam animal rationale, sic etiam verum erit, quod ad quidquid se extendit creatio, ad illud se extendere debeat etiam productio ex nihilo; sed inde non sequitur, quod Creativa utriusque, æquè sint ampli termini.

Septima IMPLICANTIA est Amici, eundem ferme medium terminum cum priori, sed alio modo proponens. In ratione non entis simpliciter, tam est non Ens homo, quam est non Ens Angelus, quamvis differant in ratione talis ac ta-

lis non entis, penes talem vel talem terminum negatum; sed Virtus creativa non attingit ens ex non ente tali, sed ex non ente simpliciter; & hoc ideo, quia nullum ens simpliciter supponit, sed solam non repugnantiam terminorum ad existendum.

CONFIRMATUR. Non potest dari intellectus determinatus ad unum intelligibile, habet enim pro objecto formali Ens ut Ens; sed etiam vis Creativa habet pro objecto Ens ut Ens, & hoc ideo, quia habet pro objecto, non Ens simpliciter; Ergo sicut intellectus determinatus ad unum, non est possibilis, sic nec erit possibilis potentia Creativa, determinata ad unum.

RESPONDETUR. Utraque hæc propositio illic deficit, quod primò probandum fuit: Nego enim, quod absolute quamcunque non repugnantiam terminorum supponat potentia Creativa, sed dico quod possit supponere non repugnantiam terminorum talem, eò, quod non repugnet potentia determinata creandi nonnisi Leonis, supponensque non repugnantiam terminorum determinatam, quæ est Leo. Confirmationis etiam Minor probari debuisset. Ad paritatem quod attinet, Antecedens ipsum non est demonstrabile per multos; consequentia etiam non tenet, quia si concedatur, intellectus, quod possit terminari ad omne cognoscibile, non sequetur quod terminari non possit ejus cognitio ad cognoscendum seipsum, nec ulla est illi primitas, ratione cuius se cognoscere non possit. Jam autem si concedatur, quod potentia Creativa creatura, possit quodcunque creabile producere, cum seipsum producere non possit, hæc ipso sequitur non posse illum producere quidcunque creabile: & sicut quamvis non detur intellectus, qui noscat nonnisi aliqua, inde tamen inferri non potest, non dari potentias, quæ aliqua tantum possint: ita nec inferretur ex eo, quod intellectus noscat Ens, quia Ens, non posse dari creativum, nonnisi determinatorum.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum.

DICENDUM est primò; *Non esse possibilem Creaturam, cui tanquam causæ principali competere possit Creare.*

PROBATUR primò Conclusio Auctoritate S. Thomæ, Consensu communi Theologorum, & SS. Patrum; qui titulum Creatoris, tanquam soli Deo debitum tribuunt: Ergo non possibile per illos, ut Creatura creet tanquam causa principalis.

PROBATUR secundò. Possibile est aliquam actionem ad extra, ita esse DEO propriam, ut ex genere suo, nulli alteri communicari possit. Item possibilis est actio ex genere suo ita alta, ut oblimitationem & dependentiam creaturæ, non

non possit naturaliter eidem competere, quæ enim in hoc implicantiæ: Sed hæc actio, ita appropriata DEO, nulla alia est nisi creatio, quia species actionum universaliter sunt tantum duæ,eductio & creatio; una enim dicit producere ex nihilo, alia non producere ex nihilo: Ergo cum eductio non sit appropriata soli DEO, ut aliunde scitur, actio ita appropriata erit sola creatio. Hæc probatio maiorem quidem non demonstrat, suppositò tamen sensu communiori Doctorum sufficienter probat intentum. Posset etiam per hoc probari major; Datur esse DEO ita proprium, perfectiones item secundariæ ita Deitati adstrictæ, ut nulli alteri creaturæ competere possint. *Neque valet, si dicas, sufficere quod competat DEO, ut quancunque creaturam primò producere possit, cum tamen nulli creaturæ possit communicari, vis seipsam primò producendi. Non inquam valet, si dicas, quia etiam actionem seu eductionem sui primò non potest DEUS cuiquam communicare, neque tamen inde sequitur, quod actio eductiva sit DEO propria, neque hoc salvat quod habeat DEUS actionem sibi propriam, eductionem.* Ergo & in præsentem idem dicendum, præcipue quia hic procedit difficultas, non de assignando termino productionis, quia sit DEO proprius, sed de assignando modo, & specie actionis, Deo propriæ.

PROBATUR TERTIO. Impossibilis est Creatura, quæ sit independens à DEO, & libera à Dominio illius, adeoque quodam modo emancipata; quæ scilicet nec in esse, nec in operari dependeat à DEO, & quæ hoc solo distincta sit à DEO in ratione independentiæ, quod independentiam hanc non habeat à se, sed à DEO; Quod ipsum Antec. sic prob. quia & non esset DEUS illa creatura, ut supponitur, & esset DEUS, quia ita haberet in se jus, essetque independens, pro hic & nunc à DEO, adeoque ita haberet, ut ita dicam, seipsum sui, sicut DEUS ipse habet seipsum sui, consequenter pro tunc esset DEUS. Et certè, si Petrus hodie haberet à seipso, hodie esset Deus. Ergo etiā illa Creatura, si haberet seipsum sui juris, & independentiam pro tunc, pro tunc esset DEUS: sicut enim à seipso, ita & independentia importat Deitatem. Sic probat Antec. inferitur Consequentia. Ergo neque possibilis est creatura, quæ habeat communicatam sibi vim creandi. Probatur Conseq. quia vis creativa præsupponit tanquam prius, & radicem, independentiam essendi & operandi. Ergo si independentia operandi non potest creaturæ communicari vis creandi: & sicut risibile communicari nemini potest, cui admirativum, & eo mediante, rationale, communicari non potest, quia risibile infundatur admirativo; ita nec communicari poterit creaturæ vis creandi, quia infundatur independentiæ essendi & operandi à quoquam. Antecedens im-

mediatum probatur: Illud præsupponit vis creativa in DEO, quod pro ratione formali, & tanquam principio fundativo, & virtuali virtutis creativæ adferri potest, quare scilicet DEUS habeat potentiam creandi, sicut risibilitas id præsupponit, quod pro ratione formali risibilitatis, adfertur. Sed pro ratione, cur DEUS habeat vim creandi, adferri potest non nisi independentia ejus à quoquam in operando. Ergo hæc independentia præsupponitur à virtute creandi.

RESPONDEBIS PRIMÒ. A virtute creandi præsupponi non nisi independentiam à materia in operando.

CONTRA. Quia hoc, quod præsupponitur ab aliquo, debet esse per modum prioris, & non mera definitio; definitiones enim non sunt priores definito; jam autem virtutis creativæ definitio, est independentia à materia in operando. Rursus hæc ipsa independentia in operando à materia, præsupponit tanquam Genus independentiam in operando à quoquam. Ergo cui hoc genus non competet, nec competet species, quæ est independentia in operando à materia: sicut cui non competit corpus, illi nec cõpetit animal.

RESPONDEBIS SECUNDÒ. Hic ubitas præsupponit tanquam aliquid superius Ubiquitatem, Ubiquitas immensitatem, & tamen licet non possit Creaturæ communicari Immensitas & Ubiquitas, potest communicari Hic-ubitas. Ergo quamvis Creaturæ non possit communicari independentia operandi à quoquam, utpotè exclusiva independentiæ etiam à DEO, poterit communicari independentia operandi à materia.

CONTRA. Quia hæc instantia solvi etiam debet à proponente. Indubiè enim rationes inferiores non possunt communicari, non communicatis superioribus, veris & legitimis. Directè autem ad argumentum dici potest. Hic ubitatem duo dicere, ipsam Entitatem DEI, locum extrinsecum, & negationem distantiam; Hic ubitatem secundum illud prius non potest Deus cuiquam communicare, & non nisi secundum illud prius illa supponit Ubiquitatem, Immensitatem &c. non supponit autem secundum illa posteriora, & secundum illa posteriora potest esse Hic-ubitas communis Deo & Creaturæ. Et certè quod Hic-ubitatem habeat DEUS, non potest adferri pro legitima & radicali ratione, quia est ubique, nam de facto in creaturis habetur Hic-ubitas, sine Ubiquitate: hic autè quaritur de ratione formali, propria. Jam autem pro ratione formali & propria in DEO Virtutis creandi, habetur independentia ejus à quoquam in operando.

DICENDUM EST SECUNDÒ. *Non esse possibile instrumentum connaturale creandi.*

PROBAT PRIMÒ AMIC. Instrumentum & causa principalis, debent esse in eodem genere, sed causa principalis, Creativa, quæ sit creata,

non

non datur. Ergo nec causa instrumentalis creativa dabitur. Major probatur: Calor enim est instrumentum ignis. Potentia generativa est instrumentum viventis, & similia.

RESPONDERI potest, negando maiorem; quia si potest esse in diverso genere immediato Instrumentum & Causa principalis, quia Instrumentum est accidens; causa principalis est substantia; cur non poterit etiam Causa principalis esse v. g. Deus, Instrumentalis Creatura. Rursus quamvis inductio hæc probaret aliquid de Instrumentis quæ actu sunt, non tamen de Instrumentis possibilibus.

PROBAT secundò idem. Quia si daretur Instrumentum connaturale creandi, esset illud Instrumentum Causa principalis; quia idem haberet specificatum sui, quod & Causa principalis, scilicet non ipsam entitatem creatam, in qua condistingui possunt plures rationes, sed pro specificativo haberet modum attingendi terminum, per negationem omnis subiecti.

RESPONDETUR. Non repugnare, ut idem effectus adeoque idem specificativum sit utriusque, neque enim Causa principalis definitur per aliud sui specificativum ab Instrumento. *Hinc*

Probat tertio Conclusio aliter. Si daretur virtus creativa Instrumentalis, deberet dari respectu DEI, tanquam causæ principalis, nam Creatura, ut suppono, non potest habere vim creandi, tanquam causa principalis; sed respectu DEI non potest dari vis Creativa connaturalis. Quod probatur. Quia si hæc Creatura esset instrumentum connaturale DEI; DEUS sine hoc instrumento agens, censeretur pro sua parte non connaturaliter agere: quia tunc dicitur DEUS non connaturaliter agere, quando non agit secundum exigentiam causarum secundarum, esset autem exigentia in illo instrumento, ut assumatur ad creandum.

CONFIRMATUR. Quia non potest explicari, quid sit hoc esse instrumentum connaturale respectu DEI. Nam quod asserunt; illud instrumentum habiturum se ita, sicut Lumen gloriæ, quod est instrumentum DEI, id non convincit, nam si non erit in entitate supernaturale, non se habebit sicut Lumen gloriæ; & si erit in entitate supernaturale, non erit instrumentum connaturale connaturalitate de qua hic agitur; agitur enim hic de Connaturalitate quæ sit secundum vires naturæ; & si ponas, secundum vires naturæ aliquid esse instrumentaliter Creativum: neque enim major est ratio unius, quam alterius.

DICENDUM est Tertio. *Possibile est instrumentum obediens ad creandum.*

PROBATUR, quia in hoc nulla est implicatio.

OBJICITUR primò. Implicat per Nos Creatura causa principalis, & instrumentalis creativa; Ergo & Obedientialis.

RESPONDETUR. Negando Consequen-

tiam, quia potentia Obedientialis potest se extendere ad ea, immò & debet, ad quæ se non extendit natura. Deinde, causa Obedientialis cum non agat viribus propriis, nec debet habere fundamentum illarum virium; si autem potentia creativa principalis competeret Creaturæ, deberet etiam fundamentum illarum virium eidem competere, quod cum sit independentia operandi à quocunque, quæ Creaturæ cōpetere non potest, sit ut nec vis illa competere possit.

OBJICITUR secundò. Possibilis est actio, quæ immediatè à solo DEO pendeat, & ad quam, ne obediens quidem, assumi potest Creatura; nulla autem est talis, nisi sola Creatio.

RESPONDETUR. Esse talem Creationem, sed proficiscentem tanquam à Causa principali, ita, ut solius sit DEI, tanquam Causæ principalis, agere.

OBJICITUR Tertio. Creatio non potest egredi nisi à potentia Creativa, Creatura autem non habet potentiam creativam. Ergo.

RESPONDETUR. Creaturam non habere potentiam creativam naturalem, habere obediensalem, supposita elevatione.

DIFFICULTAS III.

An Creatio possit esse ab aeterno.

Hæc quæstio ordinariè examinari solet ad Libros de Mundo. commodè tamen & hoc loco tractabitur, ut materia de Creatione completius discutatur. Tria hic communiter discutiuntur. PRIMò. An potuerit mundus esse ab æterno quoad Entia permanentia. v. g. An potuerit DEUS ab æterno creare Angelum vel hominem? Affirmant ex nostris Suar. uterque, Moli. Arriag. Ovied. contra non paucos; & ex nostris contra Tan. Valen. SECUNDò: An motus, & tempus potuerint esse ab æterno? Affirmat Ovied. cum negasset generationes, posse fieri ab æterno. TERTIO: An generationes ab æterno fieri potuerint. v. g. An stupra ab æterno applicata igni, potuissent disponi, & igniri, & tamen ab æterno? An item Petrus ab æterno potuisset generare Paulum, Paulus Joannem; & sic de reliquis? Negat Arriaga & Oviedo contra Pontium, sub conditione id tenentem, scilicet si infinitum non repugnet.

Punctum Difficultatis 1.

An generationes potuerint fieri ab æterno?

DICENDUM est. *Generationes Successivas non potuisse fieri ab æterno.* Antequam probetur Conclusio.

SUPPONO I. Quòd in generatione illa v. g. hominum, necesse sit devenire, licet non per finitas